

The background of the image is a light blue and white pattern of stylized, overlapping leaves. The leaves are rendered in a flat, graphic style with visible veins. The overall effect is a soft, textured background.

ČRNI DEČEK

Dane Zajc

Slovenski pesnik, dramatik in esejist

- Rodil se je l. 1929 v Zgornji Javoršici pri Moravčah;
- Odraščal v revni družini, zato si je izoblikoval drugačne vrednote – ni cenil materialnega sveta (zdel se mu je brezpredmeten);
- Zaradi svojih političnih stališč je bil izključen iz gimnazije;
- Bil je zaposlen kot knjižničar;
- 1958 – v samozaložbi je izdal prvo pesniško zbirko z naslovom Požgana trava
- Umrl je 20. oktobra 2005 v Golniku.

Dane Zajc

- Je eden najvidnejših slovenskih pesnikov po 2. sv. vojni;
- Njegova lirika zaznamuje prehod od novoromantičnega intimizma v razboleli neoekspresionizem (izhodišče so doživetja vojne, smrti, krutosti);
- Zajc je sugestiven izpovedovalec razada sveta in človeka.

Črni deček

Stojiš na rumenem pesku puščave,
stojiš črni deček.

Okrog tebe so stene neba.
Sprehajajo se skoz tebe z zateglo
žalostjo.

Zjutraj zagledaš sledove noči v pesku:

tenke kačje vijuge.
Zgrabi te rumena groza peska.
Ampak ti ne smeš bežati.
Ti imaš naročje polno ptic.

Opoldne pridejo starci.
Naslonijo se na palice kot sive ujede.
Molče te gledajo.
Ti rečeš besedo.
Ampak ko jo izrečeš,
ti presahnejo usta.

Imaš naročje polno ptic.
To je vse, kar imaš.
Zato vzdigneš roke k nebu.
In tvoje ptice polete.
Tvoje ptice zakrijejo nebo.

Ampak podnevi jih zagleda zlobno
sonce.

Zato razpadejo v perje.
Razpadejo v meso.
Razpadejo v pepel.

Ponoči jih ubijajo ledene zvezde.
Zato je pokrajina siva od pepela.
Zato imaš usta polna pepela.
Zato meče v vodo tvojih oči
pepel sive mreže.

Vendar ti razprostreš roke
in nove ptice odlete,
ker morajo odleteti,
ker moraš imeti ptice.
Ptice, ki vzlete.
Ptice, ki razpadejo.
Ker si sam v puščavi.
In žalost kaplja skoz tvoje steklene
kosti.

Vsebina

- Črni deček stoji na rumenem pesku puščave. Okrog je le nebo in vse, kar deček ima, je naročje, polno ptic. Zaradi njih ne sme bežati. Vendar ptice morajo odleteti. Ko so na nebu, jih obseva močno sonce, zato razpadejo v perje, meso in pepel. A deček ima nove ptice, ki zopet odletijo, ker morajo odleteti in zopet propadejo.
- Marsikatera podoba je pesmi je mnogopomenska in zato težko razložljiva;
- Zdi se, da je podoba dečka z naročjem, polnim ptic, podoba pesnika, ki poje, ker mora peti, ne da bi v tem videl kakšen smisel;
- Prevladujoče je občutje osamljenosti, izvrženosti in absurda.

Simboli

- Puščava** je simbol sveta, v katerem človek živi. Tako kot puščava je tudi svet mrtev in odljuden. Človek je v njem osamljen, prestrašen in ogrožen;
- Starci** so nasprotje dečku, ne le nasprotje, ampak tudi grožnja. Podobni so sivim ujedam, ki so sovražnice ptic, torej vsega, kar ima deček. Starci so simbol ožjega okolja, v katerem živi človek;
- Sonce** in **zvezda** sta simbol neke višje kozmične sile, ki oblikuje svet. Ta sila pa uničuje človekovo življenje;
- Ptice** so simbol nasprotja vsega negativnega, kar ogroža človeka;
- Podoba dečka** s polnim naročjem ptic je lahko tudi podoba pesnika, ki poje, ker mora peti, ne da bi v tem videl smisel, torej ptice simbolizirajo pesnikove pesmi. Pesnik vztraja v pesnjenju, pesmi ostajajo nerazumljene, kritiki jih uničijo;
- Črni deček** je simbol osamljene in ogrožene eksistence, ki mora moč za bivanje in vztrajanje odkriti v sebi;
- Spuščanje ptic** je simbol vsakega idealističnega dejanja, tudi umetniškega ustvarjanja.

Motiv

- Absurd je pogost motiv v sodobni poeziji. Osrednji motiv Črnega dečka je absurden;
- Dečkovo spuščanje ptic spominja na Sizifovo delo;
- Nesmiselnega početja ni mogoče dojeti z razumom;
- Njegovo vztrajanje nima smisla, saj ne daje pričakovanega rezultata. Za tako početje mora obstajati nek notranji, nerazložljiv smisel.

Oblika

- Pesem je napisana v svobodni obliki in svobodnem verzu;
- Zanj je značilno, da je različno dolg, brez metričnega obrazca. Lahko je riman;
- Pesem je ritmično učinkovita;
- Poudarjena je zvočna podoba. Dosega jo s ponavljanjem, z vsebinskim paralelizmom, z aliteracijo in asonanco;
- Zvočna podoba podpira sporočilo pesmi;
- Verz moramo brati počasi;
- Zamolkli zvok in počasen, enakomeren ritem ponazarjata žalost, o katerem govori.